

GGZ Ten eerste

E33 is de melding die de politie in haar registratiesysteem hanteert voor verwarde personen.

schijnlijk belden toen mensen minder snel de politie als er één stond te tieren op straat. Nu zouden die mensen in de categorie verwarde personen vallen.

'Een andere verklaring zou de economische crisis kunnen zijn. Mensen trekken het niet als ze hun baan of hun huis zijn kwijtgeraakt en reageren daar heftig op. Zij hebben sociaal-economische problemen. Zij zijn geen cliënten voor de GGZ maar eerder voor een sociaal wijkteam van de gemeente.

'Ook een licht-demente oudere die de weg is kwijtgeraakt, kan in die meldingscategorie 'verwarde personen' vallen. Er is kortom een veel te groot begrip gecreëerd, voor iedereen die afwijkt van de norm. Terwijl die groepen die nu op één hoop worden gegooid elk om een eigen aanpak vragen. Een demente bejaarde heeft andere hulp nodig dan iemand met een verslaving of psychische problemen, of iemand die zijn wanhoop uit vanwege zijn opgelopen schulden. Er zijn inderdaad regio's waar er te weinig GGZ-zorg wordt geleverd aan huis, maar dat speelt niet overal.

'Bovendien boezemt die beeldvorming over het grote aantal verwarde personen mensen angst in. Dat op elke hoek van de straat een gevaarlijk iemand zou kunnen staan. Dit komt doordat het begrip in verband is gebracht met ernstige incidenten als de man die oud-minister Els Borst heeft doodgestoken, of de man die het journaal heeft gekaapt, die beiden een psychische stoornis bleken te hebben. Maar de meeste mensen die nu onder deze noemer worden geschaard zijn helemaal niet gevaarlijk.'

Er wordt gezegd dat het aantal verwarde mensen toeneemt omdat het aantal bedden in de GGZ afneemt door bezuinigingen.

'Het totale bedrag dat de Nederlandse GGZ kost is de laatste jaren licht gestegen, het percentage dat het uitmaakt van het totale zorgbudget is redelijk constant gebleven. Het aantal gedwongen opnamen door rechtelijke machtigingen is de afgelopen tien jaar aanmerkelijk toegenomen. Het beleid is dus juist repressiever geworden.

'In Nederland zijn ongeveer 38 duizend GGZ-bedden, waarvan 10 duizend voor acute opname en tijdelijke behandelplaatsen. De rest is voor langdurig verblijf. De aantallen nemen de laatste paar jaar licht af, gemiddeld ongeveer 3,5 procent per jaar. In vergelijking met andere westerse landen heeft Nederland nog steeds relatief veel GGZ-bedden. De voorzichtige daling ervan verklaart dus zeker niet de sterke stijging van verwarde personen die de politie signaleert. Bovendien worden vooral de 'lichtere' cliënten naar huis gestuurd.

'Ongeveer een kwart van de meldingen van verwarde personen betreft mensen met psychische stoornissen. Het 'opnemen' van 'verwarde personen' wordt voor deze groep te veel als een wondermiddel gezien. Het is een denkfout. Mensen verwachten misschien te veel van de opname en zien deze als de best mogelijke zorg. Maar in de klinieken is juist vaak weinig ruimte voor gesprekken. Hij zal er niet meteen van al zijn problemen afkomen. Wel kunnen mensen er even tot rust komen en is de omgeving tijdelijk verlost van deze persoon.

'Ik pleit voor een verdere en snellere afbouw van het aantal bedden, die relatief duur zijn. Het vrijgekomen geld kan worden geïnvesteerd in intensievere ambulante zorg: mensen moeten nauwelikender thuis in de gaten worden gehouden en worden aangemoedigd meer deel te nemen aan de maatschappij.'

Maar veel mensen wonen liever niet naast iemand met problemen?

'De GGZ zou volgens mij meer de wijken in moeten en mensen met problemen blijven begeleiden, ook als het een tijdje beter gaat. Misschien moet die GGZ-wijkmedewerker ook meer contact maken met de burens. Zodat ze hem kunnen bellen en niet de politie, als hun buurman bijvoorbeeld 's nachts tegen de verwarmingsbuizen tikt.

'De GGZ en de politie moeten samen optrekken. We kunnen niet zonder elkaar. De GGZ kan helpen bij het bepalen wat er met iemand aan de hand is. Maar als iemand voor het raam van zijn ex 's nachts staat te schreeuwen, is dat een taak voor de politie. Die kan hem bijvoorbeeld dreigen met een straatverbod, als hij dat nog een keer doet.'

Wat moet er verder gebeuren?

'Laten we beginnen met het schrappen van de term 'verwarde personen'. Noem ze gewoon wat ze zijn: mensen met een verslaving, dementie, psychische stoornissen, enzovoorts. Om dat te kunnen doen, moeten mensen worden ingeschat. Is iemand echt suïcidaal of alleen boos? Is iemand agressief, onder invloed van drugs, psychotisch of gewoon vervelend? Pas als dat duidelijk is, kan de beste oplossing worden bepaald; een crisiskamer, een politiecel of weer naar huis. De politie en de zorg kunnen hierin samenwerken.

'Mensen lijken soms te hoge verwachtingen te hebben van de GGZ, als de grote oplossing van het probleem met de verwarde personen. Kan de zorg dit niet oplossen, hoor je vaak. Dat is een niet altijd realistisch maakbaarheidsdenken. Soms kan iemands probleem gewoon niet worden opgelost, dat besef moet er komen.'

REACTIE CORPORATIES

'Wij hebben in 2015 voor het eerst een enquête gehouden onder woningcorporaties over de overlast van verwarde personen', zegt een woordvoerder van corporatiekoepel Aedes. 'Dat zijn in onze definitie mensen die grip op hun leven verliezen, zoals psychiatrische patiënten, (ex)verslaafden, mensen met een verstandelijke beperking of met dementie. Uit onze enquête blijkt dat de helft van de corporaties een lichte toename ziet van de overlast van huurders die verward gedrag vertonen, en ruim 20 procent ziet een grote toename. Onze enquête bevestigt de cijfers van de politie. Het was een eenmalige enquête, geen wetenschappelijk onderzoek. Zo hebben we het ook niet gepresenteerd.'

REACTIE SCHAKELTEAM

'Het schrappen van de term verwarde personen zou ver gaan, maar het klopt dat er veel op één hoop wordt gegooid', zegt Onno Hoes, voorzitter van het Schakelteam Personen met Verward Gedrag. 'Het Aanjaagteam (nu Schakelteam, red.) is in september 2015 geïnstalleerd door de ministeries van Volksgezondheid en Veiligheid en Justitie na het bekend worden van de achtergrond van de moordenaar van Els Borst. Deze psychiatrische patiënt was een gevaarlijk persoon, en dat zijn lang niet alle mensen die onder het begrip verwarde personen worden geschaard. Ik onderschrijf de kritiek dat licht en zwaar onder één noemer worden geschaard.'

